

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő: SOMLYAY JÓZSEF.

Laptulajdonos: A „Népnevelők Budapesti Egyesülete.”	Kiadó: LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai) Andrássy-ut 21. szám.
Megjelenik e lap minden szombat. Előfizetési ára: Egész évre 4 frt Fél évre 2 frt Negyed évre 1 frt Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronként 10 krral számíttatnak. — Keziratok nem küldetnek vissza. —	A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz: Budapest, I., Alkotás-utca 19. sz., előfizetési penzek, reclamatiók és hirdetések a kiadóhoz: LAMPEL ROBERT (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedése, Andrássy-u 21. szám alá küldendők.
TARTALOM: A tanítókhöz. SZÓKE ISTVÁN. — Még egyszer a nyugdíj-kérdésről. B. [L. — Az állami tanítók napidíja és utiköltsége érdekében. — LAKITS VEDEL, KONGSEK LAJOS. — A tanítói nyugdíj-törvény revíziója SZABÓ B. LÁSZLÓ — Tanítókat képezítő országos bizottságok szervezése GYÖRGY ALADÁR. — A »Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága« szt.-Istvánnapi nagygyűlésének tételei. SOMLYAY JÓZSEF, KONGSEK LAJOS. — Egyesületi élet. A »Délmagyarországi tanítóegylet. R. F. — Vegyesek — Szerkesztői üzenetek.	

A tanítókhöz.

Üdvözölve legyetek a nemzeti ünnepen: üdvözölve legyetek a nemzeti iskola szolgálatában: üdvözölve legyetek a testvéries szeretet, a kar-társi nagyrabecsülés érzelmeivel.

A fontos tárgyak, melyeket az »Országos bizottság« ezuttal elibétek terjeszt, nagy horderejű határozatok hozatalára hí ki benneteket. A központ megtett mindent, hogy tisztázott eszméket tárjon elétek, hosszas kitartó, zajtalan munka gyümölcsét. — Felhítt benneteket is a közreműködésre, s köszönet a lelkeseknek, a kik szent tüzzel lelkeikben, mély értelemmel a tudásban segítségünkre voltatok.

Minden század eszmékkal viselős, s a világtörténelem megfigyelése arra tanít, hogy a századok végén mindig legerősebb volt a vajudas, rohamos az életadás, a szülés fájdalma. — »Fel-fel kavarg benne a nagy idők poshadt vize, felül kerekedik néha a sár és urrá lesz a habarcs,« de a végén tisztulva emelkedik ki a nemes eszme, s ragyogón, biztatóan int felénk az ideál.

Századunk reform-eszméi közt a tanügy tökéletesítése, erősítése, a nép szellemi életének emelése nem volt utolsó. Boldogok mi, kik ott állhatunk a bölcsőnél, s elmondhatjuk: »Ime a gyermek.« Gyenge még, mert csemete, de megerősödik, hatalmassá nő, csak ne hagyja el az ápolás szent lelkesedése azokat, kik a születést elősegíték; s engedje a jó sors, hogy »az eszmének szülessenek egyre Messiásai, világot árasztó szellemei, lelkükben szent tüzzel s ajkaikon jósigékkal.«

Az elétek terjesztett pontozatok mellé egy virágot is tesz a központ. A jótékony virágát. A szegény tanító a század végén már oda jutott, hogy segíthet még szegényebb társa nyomorán. — Nem biztató ez a jö-

vőre; nem lélekemelő ez a multra nézve?! Boldog Isten! Midőn első, esekély összegecskénket szétosztottuk, tehattük-e könyvezés nélkül; tehattuk-e a szeretet mosolygása nélkül? S virágunk az »Főtűs-alap« él, fakad, virít, mert szeretet ültette, mert mosolyunk melegítette, mert könyünk öntözte. Örök igaz a költő szava: »A köny és mosoly drága jel s magasztosabb szívek kincse az: boldog, ki sirni és kacagni tud.«

Jertek nyílt észszel, alapos tudással a tanácskozás asztalához; jertek nemes lélekkel, igaz szeretettel a jótékonyaság oltárához és segítsétek művelni a jót, hogy a század büszke lehessen rátok; hogy áldva kísérjék neveiteket, emléketeket az utódok.

Legyetek ismételtén üdvözölve a nemzeti ünnepen, a nemzeti iskola szolgálatában; legyetek üdvözölve a testveri szeretet, a kartársi nagyrabecsülés érzelmeivel.

SZÖKE ISTVÁN.

Még egyszer a nyugdíj-kérdésről.

Megjegyzések Bánfi János levelére.

Atolvastam figyelemmel Bánfi János úrnak e lapok m. számában közzétett levelét. E levélre tulajdonképen nem is kellene egyebet válaszolnom, mint utalni a nyugdíjtörvényjavaslat felett mondott kritikámra, amely szembeállítva a levéllel, feltüntetheti, hogy melyikünk van tévedésben; de a szóban levő ügy fontossága és aktualitása arra késztet, hogy a kritikámban elmondottakat egy pár szóval még megtoldjam.

Ezzel kezdi B. J. úr az én tévedésem bemutatását: »Igaza van, hogy a 300 frt minimalis fizetés elégtelen. Amde ez nem e z e n javaslatnak a hibája.« B. J. úrnak nagyon félre kellett engem értenie; mert kritikámban nincs egyetlen egy szó sem, amelyből azt lehetne kiolvasni, hogy én elégtelennek mondván a 300 frt nyugdíjat, azért a most beadott törvényjavaslatot hibáztatnám. Ez a bekezdés tehát már nagyon gyengíti az ellenkritika alaposágát és komolyságát, s ez B. J. azon kifejezésének, hogy még akkor is tévedek, mikor igazam van, kuriozus színezetet ad, mivel arra irányuló erőlködés színetét viseli, hogy kritikámra minden igazsága mellett is rá kell fogni a tévedést, nehogy a törvényjavaslat készítői jókedvét elrontsuk. Én nem teszem fel, hogy B. J. urat ilyen szempont vezérelné; de szavai — az ő akarata ellenére is — ily színezetűek, melyet könnyű az első tekintetre észrevenni annak, aki figyelembe veszi, hogy az én kritikám nem egyéni, theoretikus nézetekből áll, hanem paragrafusok felmutatásából, s az ezekben levő pozitívumok elemzéséből, illetőleg ezeknek a gyakorlati viszonyok mérlegén való magyarázatából. Itt tehát tévedésről csak akkor lehetne szó, ha én a felmutatott paragrafusokat nem értettem volna meg, belőlük olyasmit olvastam volna ki, amik ott nincsenek s gyakorlati következményeiket helytelenül fogtam volna fel. Lássuk tehát röviden, mit olvastam én ki e paragrafusokból, s mondja meg aztán B. J. úr, hogy megvan-e azokban, vagy nincs?

Kiolvastam a javaslatból:

1. hogy a teljes nyugdíjösszeg elnyerhetésének feltételét képező szolgálati idő a gyakorlatban nem 40, hanem 44—46 év.
2. hogy 1870-től 1902-ig, mint a javasolt törvény hatályának idejéig 44—46 esztendő t senki sem tölt be a tanítói szolgálatban s így ezen

törvény hatályának az ideje alatt oly nyugdíjazás nem fordulhat elő, hogy valaki a teljes nyugdíjat megkaphassa:

3. hogy a nyugdíj minimumára nevezve a javaslatban új intézkedés nincs, mert a 300 frt eddig is csak minimuma volt a tanítói nyugdíjnak;

4. hogy a 300 frtnál nagyobb nyugdíjösszeg biztosításának a befizetést illető feltétele könnyebbült;

5. hogy a javaslat megszünteti azt a jogot, hogy valaki a kiszabott összegnél nagyobb nyugdíjat biztosíthasson;

6. hogy a nyugdíjjogosultak egy kis töredékére vonatkozólag az évi járulékok kulcsa leszállított ugyan, de az óriási többségre nevezve a kulcs a régi maradt, a nyugdíjalapnak a tanítók befizetéseiből álló jövedelme nem csökken, de tetemesen emelkedik s így a tanítóság nem kevesebbet, de többet fog fizetni.

Ezeket olvastam én ki a javaslatnak a nyugdíjazásra vonatkozó részéből. Megvan-e mindez a javaslatban, vagy nincs? Ha megvan: igazat mondtam; ha nincs: tévedtem. Bánfi úr nem bizonyítja be, hogy ezek nincsenek a javaslatban, mégis azt mondja ki, hogy nincs igazam, tévedtem.

Állapítja pedig ezen íteletét többek közt a miniszter azon szavaira, hogy a javaslatnak a nyugdíjminimumot megszabó része »unikum,« mert méltányossági szempontból túlmegy a rendes nyugdíjtörvények határán. Nohát az egyszerűen nem így van. Hogy a tanítósággal semmi méltányosság nem történt, már kritikamban kimutattam; kimutattam azon tényre, hogy minden tanítótól eddig is 300 frt után szedték be az évi járulékot s így a nyugdíjintézet csak köteleességét teljesíti, ha a 300 frtot nyugdíjul kifizeti. Ez a dolognak a financiai oldala. Van aztán elvi szempont is, melyből világos, hogy a mi nyugdíjtörvényünk egy hajszálnyival sem lépi át e tekintetben a »rendes nyugdíjtörvények« határát. A népoktatási törvény ugyanis a 300 frtot a fizetés minimumául szabván meg, mi nálunk 300 frtnál kevesebb tanítói fizetés törvényesen nem létezik. Ahol a gyakorlatban ilyen még is van, az törvényellenes, amit a törvény sem meg nem enged, sem nem tűr, csak az emberek hibája, törvénytelen cselekedete tart fen, mint illegális körülményt. Midőn tehát nyugdíjtörvényünk arra az elvre helyezkedik, hogy a tanítói fizetés egész összege képezze a nyugdíjat s egyúttal hozzá teszi azt is, hogy 300 frtnál kevesebb nyugdíja senkinek sem lehet, a »rendes nyugdíjak« elvét nem licitálja túl, semmi méltányosságot nem gyakorol, hanem egy érvényben levő törvény kötelező intézkedését köteleességszerűleg respektálja. Azon elv kimondásakor, hogy a fizetés összege legyen kinek-kinek a nyugdíja, törvényesen nem létező, törvény által meg nem engedett fizetés összegét is figyelembe venni egyszerűen nem szabad, nem lehet, mert ez nem volna egyéb, mint a törvényszegés által fentartott törvényellenes állapotok szankcionálása, a nyugdíjtörvény által a népoktatási törvény azon intézkedésének megváltoztatása, hogy 300 frtnál kevesebb tanítói fizetésnek lennie nem szabad. Röviden: a tanítói fizetés összegét nyugdíjul rendelő törvénynek köteleességszerűleg nem szabad kisebb nyugdíjat ismernie a törvény által megengedett legkisebb fizetésnél. Midőn tehát a javaslat a nyugdíjtörvénynek — Bánfi úr által idézett — »főelvét« kimondja, abban már minden további hozzátevés, megjegyzés nélkül benne van, hogy a törvény által meg nem engedett fizetésről itt szó sem lehet. Azon

tény által, hogy a miniszter — a gyöngébbek kedvéért — jönnek látni külön is figyelmeztetni bennünket a törvényes fizetési minimumból önként következő nyugdíjminimumra, »a rendes nyugdíjtörvények határa« egyáltalában nincs átlépve; mert a szóban levő »föel« kimondása által ezen külön megjegyzés nélkül is benne van már a törvényben a 300 frt, mint a törvény által megszabott legkisebb fizetésnek megfelelő nyugdíjminimum. Annaira benne van, hogy ha a javaslatból az a külön megjegyzés hiányzik is — e többször említett »föel«-en alapuló nyugdíjtörvény és a népoktatási törvény erejénél fogva a 300 frtot, mint nyugdíjminimumot bírói uton is be lehetne hajtani a nyugdíjalaptól.

Azt hiszem, belátja ezek után Bánfi úr, hogy az a javaslat koránt sem oly »unikum« amilyennek ő — a miniszter szavait készpénzül véve — hitte. Nem »unikum«, mert nem nyújt egyebet, mint bármely más nyugdíjtörvény: az illető állással járó fizetést; s mivel a tanítói állással — a törvény előtt 300 frttól felfelé terjedő fizetés jár: a rendes nyugdíjazások elvé egy vonalnyival sincs átlépve, sőt kötelességszerűleg betartva akkor, midőn szigorúan ragaszkodunk a tanítói fizetések törvényes határához. A méltányosság szempontjából való »unikum«-ság csalfa látszatát az a körülmény okozza, hogy más állásoknál a törvényes és tényleges fizetések között nincs meg az a törvényszegő különbözőség, mint a tanítósnál. »Méltányosság« szempontjából csak azt lehetne »unikum«-nak nevezni, ha — tekintettel a tanítói állás terheire — a törvényes fizetésnél nagyobb nyugdíjat szabna meg a javaslat a rendesnél kevesebb befizetés mellett; vagy a szolgálati időt más nyugdíjtörvények szolgálati idejénél kevesebbre állapítaná meg.

»Naiv«-nak mondja B. J. úr azt a következtetést, hogy az egész fizetés összegének megfelelő nyugdíj ennek a törvénynek az intézkedési körében csak elv marad. Ha figyelembe veszi a pozitív tényeket, amelyekből ez a következtetés önként folyik, rá fog jönni, hogy nem oly »naiv«-ság ez, mint az a felfogás, mely tíz év utáni jövőre, mint bizonyosra épít azon az alapon, hogy — »a miniszter ur« mondta! Héj, uram! ha a jövő esélyeit a most élő miniszterek jóakarától függővé lehetne tenni! akkor — hogy nagyobb ne mondjak — az Eötvös-korszak után nem következett volna a — Trefort-korszak!

»Minek az a jog, (már t. i. az, hogy a tanító a fizetésénél nagyobb nyugdíjat is biztosíthasson) — kérdezi B. J. ur, — mikor a törvény az utolsó fizetést rendeli nyugdíjúl és nem a minimumot?»

Értem én ezt a kérdést a Bánfi úr szempontjából; de nem értem vagy 15—20 ezer más kollégám szempontjából. Bánfi úrnak — persze — minek az a jog, ha az utolsó fizetése felugr. pl. 1000—1500 frtig. Hanem annak a sok-sok ezer tanítónak, akinek az utolsó tanítói fizetése is csak »minimum«, bizony el kelne az a jog. Ha a miniszter beváltja a fizetésrendezésre vonatkozó ígéretét legalább annyiban, hogy 300 frtnál kevesebb tanítói fizetése senkinek se lehessen, a felekezeti iskolák tanítói nagy részének a jövedelme szinte megkétszereződik. De a nyugdíjaztatásnál csak a 300 frtot kapja, melyből még lakást is kellően tartania, 180—200 frtból kell vénségére nyomorognia. Ezekre bizony ráférne az a kicsinyelt jog. Jövedelmük — most reményelt — megkétszereződése után szívesen fizetnének kétszer-háromszor annyit, ha 300 helyett 600 frt nyugdíjat biztosíthatnának. De hát ez felesleges, — mondja, B. J., — mert a többlet után járó

nagy befizetéssel akármelyik életbiztosító társaság nyújt akkora évi járadékot. De én nem így képzelem ám azt; hanem úgy, hogy a nyugdíjalap azért humánus intézmény és nem geseft, hogy ne gsefteljen, hanem a legméltányosabb feltételek mellett biztosítsa tagjainak a legkedvezőbb évi járadékot. És ez egyáltalában nem járna koczkázattal; mert hiszen, ha a törvény kimondaná a tanítóknak pl. a 600 frt fizetési minimumot, a nyugdíjalap mindenkinek kötelees volna legalább is ekkora nyugdíjat biztosítani a nélkül, hogy krachot mondana.

A levél végső részére, ahol a javaslat némely előnyeire történik utalás, nem szükséges reflektálnom. En sem ítéltém el a javaslatot feltétlenül: elismertem az elismerésre méltókat. Hogy miért nem fogadom oly feltétlen hozsannával, mint Bánfi úr, arról — azt hiszem tárgyilagos okokkal — beszámoltam. Ez okokat Bánfi úr által megdöntve nem látom s így a javaslatra vonatkozó kritikámat fentartom az utolsó betűig **B. L.**

Az állami tanítók napidija és utiköltsége érdekében.

Törvény kötelezi a községi és állami iskoláknál működő tanítókat arra, hogy tanítótestületté alakuljanak s a testület gyűléseiben tevékeny részt vegyenek. Törvény alapján kibocsájtott szabályrendelet biztosította a tanítóknak azt, hogy a gyűléseken való megjelenés alkalmával napidijban és utiköltségben, részesüljenek. A magy. közoktatásügyi kormány azonban már több év óta nem szolgáltatja ki az állami tanítóknak a tanítótestületi gyűléseken való megjelenés alkalmával őket megillető napidijakat és utiköltségeiket. — E visszás állapot megszüntetése érdekében a hazai tanítók orsz. bizottsága kérelmet intézett a vallás és közoktatásügyi magy. kir. miniszteriumhoz, mely kérelmet a következőkben szöszterint közlünk:

Nagyméltóságú Miniszter Úr! Kegyelmes Uruunk!

A hazai tanítás- és nevelésügyi fejlesztésének és előmozdításának egyik leghathatósabb rugója, egyik legfontosabb tényezője a tanítóság egyöntetű, közakarató munkálkodása, vállvetett törekvése.

Az 1868. XXXVIII. tcz. 147. §-a is ezen óhajtott cél szolgálatában kívánt szegődni, midőn kimondta, hogy a községi, felső nép- és polgári iskolai tanítók tanítói testületekké kötelesek alakulni, s együttes munkálkodásukkal odahatni, hogy a nevelés- és tanítás menete időről időre megvitattassék, a tanítás módszere megállapittassék, az iskola belső élete fejlesztessék, a tanítási eszközök javíttassanak s tökéletesíttessenek, s hogy mindezek elérése céljából tanulságos értekezések, gyűlések tartassanak.

A tisztelettel idézett törvényzikk kitűzött célját kétségkívül el is érte, a mennyiben annak meghozatala óta több mint két évtized múlt el s Magyarország tanítósága a legnagyobb odaadással, a leghivebb kötelesség tudással végzi ama fontos feladatokat, melyeket a szent ügy előbbre vitele érdekében az idézett törvényzikk eléje szabott.

Midőn azon üdvös eredményeket, melyek a magyar tanításügy terén mindezeideig érvényesültek, boldogan végig nézzük; — ha elgondoljuk: mi és milyen volt az iskola élete hajdan és milyen most: kétségtelenül a legnagyobb hála érzet tölti el mindannyiunk bensőjét a magas kormány életre való böles intézkedéseieért első sorban, valamint hogy életre kél bennünk az a hivalkodás nélküli, szerény tudat is, hogy ez üdvös eredmények elérésében a magyar tanítóság önzetlen, ügybuzgó fáradozásának is van egy kevés része másodsorban.

Bárhova tekintsünk is a hazában, mindenütt a legserényebb munkálkodás jeleivel találkozunk a tanítással foglalkozók körében; állami, községi felekezeti tanítóink fáradhatatlan buzgalommal versenyeznek egymás-közt, hogy kiki a maga módja és tehetsége szerint egy-egy kövecskével járuljon ama nagy épület létrehozásához, mely fényt és világosságot van hivatva terjeszteni mindenfelé, s a melynek neve: iskola.

És e munkálkodást, e fáradságot annál könnyebben és szivesebben teljesíthetik, mivel a magas kormány bölcsen arról is gondoskodott, hogy a nemzet napszámosai, ha megyei köz-, vagy járásköri gyűléseken megjelenni tartoznak, ne legyenek kénytelenek az utazás és külön ételmezés költségeit amúgy is szűk javadalmazásukból, a saját zsebeikből fődözni.

A nm. magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1872. évi szept. 2-án kelt szabályrendeletének 9. illetve 13. §-a ugyanis kimondta, hogy »a községi tanítók illető költségeik pénztárából mérsékelt utiköltséget s a gyűlés tartamára naponként 1 forint napidíjt nyernek, az állami intézetek tanárai és tanítói hasonló javadalmakban az állami pénztárából részesüljenek.«

Ezen üdvös rendeletnek első részét, mely a községi tanítók javát van hivatva előmozdítani, annál is nagyobb örömmel és hálával fogadták a községi tanítók, mivel községeikkel illetve azok előjáróságával közvetlenül érintkezhetvén, az idézett rendeletben megállapított járulékaikat könnyen és minden körülmények között felvehették, helyzetük tehát a tekintetben mind neesetre kedvező.

Am egészen másként és sokkal kedvezőtlenebbül áll a dolog az állami tanítók napi- és fuvardíj illetményeinek kiszolgáltatása tekintetében! A Magyarországi Tanítók Országos Bizottságához beérkezett több rendbeli megkeresés ugyanis azt bizonyítja, hogy az állami tanítók e nemű illetményei — dacára az idézett rendelet tiszta és világos intézkedésének — már hosszabb idő óta nem folyósítottak.

Midőn tehát Nagyméltóságodnak nagybecsű figyelmét s atyai gondoskodását e visszas állapotra felhívni bátorkodunk, tesszük ezt azzal a kecsgető reménnyel, hogy Nagyméltóságod az állami tanítók e jogos panasztát meghallgatni s az idézett miniszteri rendelet betűinek érvényt szerezni kegyeskedik.

Alázatos kérésünk tehát oda irányul:

Méltóztassék az 1872. évi szept. 2-án kelt magas miniszteri szabályrendelet 9. illetve 13. §-a értelmében kegyesen intézkednie, hogy a tanítói köz- és járásköri gyűlések alkalmára megszabott napi és fuvardíj illetmények — az állami tanítók javára is folyósíttassanak az állampénztár részéről.

Tiszteletteljes kérésünk megújításával maradunk

Nagyméltóságú Miniszter Urnak

Budapesten, 1891. június 28-án

a Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága nevében

alázatos szolgálai:

LAKITS VENDEL,
elnök.

KÖNCSEK LAJOS,
titkár.

A tanítói nyugdíj-törvény revíziója.

— Határozati javaslat a magyarországi tanítók orsz. bizottságának ez évi Szt-Istvánnapján tartandó nagygyűlésére. —

A »Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága« a nm. vallás- és közoktatási miniszter úr által a tanítói nyugdíjtörvény módosítása tárgyában a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatnak némely intézkedéseit olyanoknak találván, melyek lényegesen eltérők a IV. egyetemes tanítógyűlés ez ügyben kifejezett óhajtásaitól: megbizta az igazgatótanácsot, hogy az említett törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása előtt tüzetesen indokolt emlékiratban úgy a magas kormány, mint a törvényhozás mindkét háza nagy becsű figyelmét hívja fel a következőkre:

1. A magyar tanítóóság elvben fentartja ama kívánalmát, hogy a tanítói teljes nyugdíj 30 évi szolgálat által elnyerhető legyen.

2. A fokozatos fejlődésre való tekintettel azonban egyelőre megnyugvással fogadja a 40 évi szolgálati időt, ha

a) az 1875. 32. törvény azon intézkedései hatályon kívül helyeztetnek, amelyek a 40 évi szolgálatot a gyakorlatban 44—46 évre hosszabbítják.

b) ha kimondatik, hogy munkaképtelenség esetén 30 szolgálati év betöltése után is teljes nyugdíjösszeggel lehet nyugalomba vonulni.

3. Az orsz. bizottság a nyugdíjintézmény humanus céljával nem tartja összeférőnek, hogy az 1870. évet megelőző szolgálati évek az új előnyösebb nyugdíjszabványok alól kivétessenek; ennél fogva a törvényjavaslat 13 §-a második bekezdésének következő módosítását kéri: »A jelen törvény életbeléptétől kezdve úgy a befizetések, mint a végellátások a jelen törvény szabványai értelmében eszközözendők.«

4. A méltányosság szempontjából szükségesnek tartja az orsz. bizottság a 75. évi 32. törvény azon intézkedésének — bizonyos korlát közt — továbbra is fentartását, mely jogot ad a tanítónak a törvényesen biztosított összegnél külön befizetés által nagyobb nyugdíjat is biztosítani. Mondassék ki e célból, hogy a 600 frtnál kevesebb fizetéssel bíró egyéneknek joguk van a fizetésüknél nagyobb, 600 frtig terjedhető nyugdíjat biztosítani. Ez esetben a nyugdíjtöbblet után az évi befizetésül megszabott 2 százalékknak a kétszeresét fizetik

5. Helyeztessék hatályon kívül a 75. évi 32. törvény 12. §-ának az az intézkedése, amely szerint a tanító fegyelmi uton nyugdíjának elvesztésére ítélhető. Ez a paragrafus oda módosítandó, hogy nyugdíjjogosultságát elveszti, aki fegyelmi vagy bűn fejtítő uton elmozdított, vagy a tanítói pályáról önként lelépett.

6. Oly egyének, akik a tanítói pályával való szakítás szándéka nélkül csupán valamely iskolánál betöltött tényleges szolgálatból lépnek ki, hogy más iskolánál rájuk nézve előnyösebb szolgálat után nézhessenek, — ha e céljuk elérhetése egy pár évet igényelne is, — ne tekintessenek a tanítói pályáról lelépetteknek s maradjanak épségben az előbbi tényleges szolgálatban szerzett nyugdíjigényeik.

7. Helyeztessék hatályon kívül az 1875. évi 32. törvény 13. §-ának az az intézkedése, mely az özvegyi segélyt ahhoz a feltételhez is köti, hogy a feleség a férjnél »le g f e l j e b b 20 évvel ifjabb« legyen.

8. A nyugdíjtörvény módosítását célzó javaslat 8. §-a akként módosítandó, hogy a teljesen szülötlen és vagyontalan árva csak azon esetben

neveltetnek árvaházakban, ha neveltetésükről anyagi és erkölcsi biztossággal rendelkező magánosok nem gondoskodnának.

Ugyane szakaszszal hozassék összhangba az 1875. évi törvény 26. §-ának első bekezdése, mely rendelí, hogy a nyugdíj-jogosultságukat elvesztett szülők árvái nem tarthatnak igényt segélypénzre.

SZABÓ B. LÁSZLÓ.

Tanítókat képesítő országos bizottságok szervezése.

— Határozati javaslat a f. évi szi.-istvánnapi nagygyűlésre. —

A tanítói kar tekintélyének fokozatos emelése természetszerűleg megköveteli, hogy minden lehető megtörténjék, hogy a tanítói pályára csak az erre alkalmas ifjak bocsáttassanak. Hogy ez meglegyen, a tanítók képesítésének magasabb fokozatúnak kell lenni, mint az némely tanítóképző intézetben különösen a magán tanulókkal szemben kezeltek; mindenkifelett olyannak, hogy maga a szigorlat s az oklevél kétségbevonhatlanul országos tekintélyű legyen. Esményi igazság szempontjából nincs semmi ok arra, hogy az orvos, ügyvéd, lelkész, mérnök s más értelmiségi keresettel foglalkozó egyén oklevele nagyobb tekintélyű legyen, mint a tanítói oklevél, melyet jelenleg még az érettségi bizonyítvánnyal sem tartanak egyenrangúnak. Szükséges mindezen okokból, hogy a tanítói oklevél átlagos értékét már csak népoktatás ügyünk fejlődésének érdekében is emelni törekedjünk s ez lehető első sorban főképp oly módon, ha az oklevél megnyerésére szükséges képesítő vizgák az ügyvédi szigorlatoknak megfelelően egyenlő jellegűek lesznek, azaz a tanítóképzés jelen jogkörének épségben meghagyása mellett a tanítóképesítés, mint attól külön álló valami (épen úgy mint az ügyvédi képesítés a jog tanításától különböző) kizárólag az állam jogává és feladatává tétetik.

A tanítóképesítés színvonalának emelése s a tanítói oklevél egyenlővé tétele szükséges nálunk különösen, mivel tudvalevő, hogy az egységes magyar nemzeti közszellemnek már a népiskolák útján való meggyökereztetését a különleges nemzetiségi, hitfelekezeti; helyi érdekek nem ritkán nagyon akadályozzák. Az eszmének teljes megvalósulása azonban jelenleg, midőn a tanítók fizetése oly csekély, hogy a tanítóképzőbe jóformán még felig gyermekek lépnek be, a lehetetlenségek közé tartozik s a tanítók egyetemi jellegű kiképzése s a tanítói oklevélnek az ügyvédi oklevéllel egyenrangúaká tétele csak eszmény lehet, de ezen fontos eszménynak fokozatos megközelítése végett már jelenleg követelhetjük a következőket:

1. Állítson fel az állam egyelőre az egyetemek székhelyein, vagy ha másutt is, de legfeljebb 4—5, az egyes tanítóképző intézetektől teljesen független tanítóképesítő bizottságot kizárólag az állam által kinevezett szakférfiakból (tanfelügyelők tanítóképezdei tanárok és tanítók). E bizottságok szigoruan megállapított egyöntetű s magyar nyelven tartandó szigorlatok alapján adják ki a tanítói okleveleket s más testület ilyenek kiállítására ne jogosíttassék fel.

2. A tanítóképesítő bizottságok életbeléptetése után fokozatosan megkövetelendő, hogy nyilvános népoktatási tanintézetekben ezentul csak általuk képesített tanítók működjenek s a külföldön nyert tanítói oklevelek is érvényteleneknek nyilváníttassanak.

3. A tanítói oklevél által szerzett jogok a fentebbiekkel együtt egy külön, a tanítók képesítéséről szóló törvény által állapíttassanak meg s e jo-

gok legalább is egyenrangúak legyenek az érettségi bizonyítvány által szerzett jogokkal.

4. A felső nép- és polgári iskolák tanítói, valamint a tanítóképző intézetek tanárai szintén ily külön vizsgáló bizottságok előtt tehesenek képesítő szigorlatokat, a szükséghez képest teendő módosításokkal.

A tanítók tekintélyének emelése s a népoktatásügy felvirágzása érdekében egyaránt fontos reform életbeléptetése céljából szükségesnek látszik, hogy az országos bizottság e tárgyról részletes memorandumot készítsen, melyben többek közt kijelölje mindazokat a pontokat, melyeket népoktatási törvényeinkben e szempontból megváltoztatni vagy kibővíteni szükségesnek látszik, hogy ez a memorandum az illető helyekre benyújtás előtt a tanítóegyletek s tanügyi sajtó bírálata alá bocsáttassék.

GYÖRGY ALADÁR.

A »Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága« szt.-Istvánnapi nagygyűlésének tétélei.

— Tanítóegyesületek ill. testületek munkálatai. —

A »Gömörmezei ált. tanító-egyesület« erre vonatkozólag az alábbi javaslatot szerkesztette:

A tanítói oklevél értékének emelése szempontjából szükséges, hogy:

1) A tanítóképző intézetek első osztályába csak a középiskola 4. osztályának sikeres elvégzése után lehessen lépni.

2) Minden tanítóképző-intézet tekintet nélkül annak jellegére — 4 évfolyamból álljon, tantervét a közokt. m. kir. miniszterium állapítsa meg s az illető királyi tanfelügyelő közvetlen felügyelete alatt álljon.

3) A tanképesítő vizsgálatokhoz csak azon tanítójelölt bocsáttassék, ki a tanítóképző 4. osztályának sikeres elvégzése után legalább egy évig gyakorlati tanítással foglalkozott s azt hiteles bizonyítványokkal igazolni tudja.

4) A tanítóképesítő vizsgálatok központosítottassanak, illetve államosítottassanak. E célból.

5) Szervezzék a tanügyi kormány hazánk területi viszonyainak figyelembe vételével legkevesebb 8 városban olyan tanítókat vizsgáló országos bizottságokat, melyek közoktatásügyi hivatalnokok, kir. tanfelügyelők, a felekezeti hatóságok képviselői, képezdei tanárok és a gyakorlati tanítás terén kiváló tanítók sorából legyenek összeállítva, s csak ilyen bizottságok által kiállított tanítói oklevél tekintessék államérvényesnek.

6) A fenti pontban említett bizottságok számára — az egyöntetű és lelkiismeretes eljárás céljából — utasítás készítendő a közoktatásügyi kormány által, melynek értelmében a bizottság önállóan és függetlenül működhessek.

7) Az így nyert tanítói oklevél a tovább képzést illetőleg legyen egyenlő értékű az érettségi bizonyítvánnyal s képesítsen a tanítószágon kívül mindazon hivatalokra, melyekre az érettségi bizonyítvány képesít.

8) Azon okleveles néptanítók, kik legalább 5 évig gyakorlati tanítással foglalkoztak, az 5. pontban említett bizottságok bármelyike előtt tehesenek polg. isk. tanítóképesítési vizsgálatot. K. m. f. Aláírások.

A »Pest-Pilis Solt-Kiskúnmezei hivatalos tantestület« a következőket határozta:

»A tanítói oklevél értékének emelése és egyenlő értékűvé tételére vonatkozólag ajánlja, hogy a tanképesítő vizsgálatok, úgy mint az érettségi vizsgálatoknál, a miniszter által kinevezett kormánybiztos elnöklete alatt történjenek.« K. m. f. Aláírások.

Végül küszöbön álló nagy gyűlésünk utolsó de legfontosabb és leg-
égetőbb kérdése.

III. **A tanítói nyugdíj-törvény revíziója.** E kérdésre vonatkozólag
következőkben mutatjuk be az elősorolt egyesületek beérkezett hatá-
rozatait.

A Turóczmegyei általános tanítóegylet óhajtja, hogy »a Magyar-
országi Tanítók Országos Bizottsága odahasson, hogy

- a) a tanítók szolgálati ideje 30 évben állapíttassék meg ;
- b) hogy 30 évi szolgálat után teljes fizetéssel nyugdíjaztassanak ;
- c) hogy 10 évi szolgálat után 40%-nyi nyugdíjat kapjanak ;
- d) hogy minden további 1 évi szolgálat után 3%-kal emeltessék a nyugdíj-összeg ;
- e) hogy a tanítók törzsfizetése 600 frtban állapíttassék meg ;
- f) hogy ezen törzsfizetés szerint minden 4 évi szolgálat után 10%-os korpótlékben részesüljenek.

A »Népnevelők Budapesti Egyesülete« felkéri a »Magyarországi Tanítók Országos Bizottságát:« kísérvé éber figyelemmel a tanítói nyugdíj-törvény revízióját, s ha tényleg bekövetkeznek az, mitől a hazai tanítóság tart, miként a revidált törvény-javaslatban sem a szolgálati idő 30 évben, sem a nyugdíj-összeg a teljes fizetés élvezetében nincs megállapítva, úgy fejtse ki, a vallás- és közoktatásügyi miniszternél, valamint a törvényhozásban, hogy a hazai tanítóság inkább hajlandó nyugdíjjárulék czimén a mostani, sőt még magasabb összeget is fizetni, ha a szolgálati idő 40-ről 30 évre szállíttatik le s a nyugdíj kivetésében mindig a legutóbb élvezett teljes fizetés legyen irányadó, ép úgy, mint az az állami tisztviselők nyugdíjazásánál gyakorlatban van. — Végül vétessék a nyugdíjtörvénybe új szakaszul a következő pont: Nyugdíjjogosultságától a vallás- és közoktatásügyi miniszter tudta és beleegyezése nélkül senki meg nem fosztható.

A »Budapesti Tanítótestület« ezzel is mindenben megegyező óhaj-
tásnak adván kifejezést, beküldött véleményét nem tartjuk tehát szüksé-
gesnek külön ismertetni.

Az »**Érmelléki ev. ref. tanító-egylet állandó bizottsága**« a nyug-
díj-törvény revíziójára vonatkozólag azt óhajtja, hogy »ha valaki nyug-
díjba akar lépni, tehesse azt a nélkül, hogy orvosi bizonyítvánnyal kell-
jen igazolni azt, miszerint már csakugyan képtelen a tanításra, hanem
hogy bármikor lép ki hivatalából, a szolgálata után kiérdemelt nyugdíj
azonnal kiadassék neki.«

Az »Ugocsamegyei ált. néptanító-egyesület« e tárgyra vonatkozó-
lag a következő javaslatot terjeszti be :

»Ambátor nyugdíjtörvényünk kész felhasználandó minden alkalom,

hogy 30 évi szolgálat után felszaporodott javadalommal nyugdíjaztassunk. — A felekezeti tanítók minimalis fizetéseiket is az adóhivatalból nyerjék. Ez teljesen összeegyeztethető az autonomiával. A hitközség megválasztja tanítóját. Járandóságai a rendes adóval szállíttatnának az adóhivatalba, honnét a megválasztott tanító havonként előleges részletekben nyerné a kir. tanfelügyelő utalványozására, mely a helybenhagyás vagy tudomásvétel után törfennék; így a tanító meg lenne kimélve a szükségtől, a zaklatástól s pontosabban teljesíthetné kötelességét. — Ajánlja végül a 100-as bizottságnak, hogy az 1868 évi XXXVIII. czikket vegye alapos revízió alá s vegye fel tárgynak.*

A »Kismartonvidéki rom. kath. tanító-egylet« csupán a nyugdíj-törvény revíziója kérdésében küldte be véleményét, s ez a következő:

1. »A tanítók fizetésének minimuma 600 frtban állapíttassék meg — 2. Minden tanító fizetése az adópénztárból utalványoztassék. 3. Negyven évi (!) szolgálat után a tanító az egész fizetést kapja nyugdíjúl. — 4. A nyugdíj javára az iskolába járó gyermekek után fizetendő 15 krt, az iskola jellegére való tekintet nélkül, az adóközegek hajtsák be.« A nagygyűlés másik két tételét jelen egyesület nem dolgozta ki. — Kismarton, 1891. július 2-án, **Domnanovich Ferencz** s. k. elnök, **Koller Antal** s. k. jegyző.

A »Szepesi Tanítóegyesület« a nyugdíjtörvény revíziója tárgyában a következő javaslatot teszi:

1. Hagyassék ki az 1875. t. cz. és a törvényjavaslat által is megtartott 7. §. 1. pontja, mely a nyugdíjképességet a 21. életévtől számítja és a nyugdíj élvezetét a 65. életév betöltése után adja meg. — 2. Szállíttassék le az 1875. XXXII. tez.-ben megállapított és jelen javaslatban is megtartott szolgálati idő maximuma 40 ről 35 évre, minden a tanítói országos nyugdíjintézet kötelekéhez tartozó egyénekre vonatkozólag. — 3. Betöltött 35 évi szolgálat után nyugdíjösszegül állapíttassék meg az utolsó évben élvezett teljes fizetés. Ha pedig valamely nyugdíjintézeti tag fizetése nem éri el a törvény által megállapított minimumot, nyugdíjaztatása után biztosíttassék számára legalább a tanítói fizetés törvényes minimuma. — 4. A szolgálati évek még az idősebb nyugdíjintézeti tagokra nézve is, nem az 1870. évtől, hanem minden egyesnél a szolgálatba lépés idejétől kezdve számítassanak. — 5. Ha valamelyik nyugdíjintézeti tag 35 évi hivatalkodása előtt rajta kívül álló okokból munkaképtelenné lesz, biztosíttassék számára élethossziglan az egész 300 frtnyi évi nyugdíj. — 6. A tanítók országos nyugdíjintézete a nyugdíjintézet kötelekébe tartozó egyének keresetre képtelen nyomorék árváinak, mint élethossziglan kiskorúaknak, a 20. életév betöltése után is nyújtson segélyt. — 7. A nyugdíj és gyámalap jövedelmei közé semmi esetre fel nem veendő a tankötelesek hozzájárulása ezimén fizetendő 15 kr; inkább emeltesék a tagok hozzájárulási díja egy %-kal, semhogy a közterhekkel úgyszólván túlságosan elhalmozott és kivándorlásra kényszerült nép új adóval terheltessék meg. K. m. f. Aláíráások.

A »Gömörmegeyi ált. tanító-egyesület« e tárgyra vonatkozólag a következő pontokba foglalta véleményét:

1.) A népisk. tanítók fizetésének s nyugdíjának minimuma 600 frtban állapíttassék meg. — 2.) A teljes nyugdíj a legutóbbi, illetve hivatalosko-

dása alatt élvezett legmagasabb tanítói fizetéssel legyen egyenlő. — 3.) A szolgálati évek a régebbi vagyis a nyugdíjtörvény keletkezése előtt hivataloskodott tanítóknál is hivatalb alépésük idejétől számítottanak. — 4.) A teljes nyugdíj 30 évi hivataloskodás után vagy 55 életévet betöltött tanítóknak adassék meg. — 5.) A tanítói hivatalra képtelen, de más foglalkozásra még alkalmas tanítók 10 évi hivataloskodás után legmagasabb fizetésük 40%-ját, — azon felül évenként fokozódó 3%-ját nyerjék; azok pedig, kik önhibájokon kívül teljesen munkaképtelenné válnak, 10 évi szolgálat után is teljes nyugdíjban részesíttessenek. — 6.) A tanítók özvegyei férjök nyugdíjának felét; 2 árva negyedét, végre 3 vagy több árva annak másik felét kapja évi segélyül; — a nyomorék árvák pedig életfogytig segélyeztessenek. — 7.) Minden tanító beléptidíj 12 frtot, évi illetékül pedig fizetéségének 2%-ját fizesse az alap pénztárába. K. m. f. Aláírások.

*

A **Budapesti (budai) Tanítóegylet** f. évi június hó 11-én tartott közgyűlésen ezekre vonatkozólag a következő határozatokat hozta:

I. A tanítók szolg. viszonyainak szabályozására vonatkozólag egész terjedelmében elfogadja Peres Sándornak a »Népnevelők Lapja«-ban közzétett tervezetét.

II. A »tanítókat vizsgáló (illetve képesítő) országos bizottságok szervezése« tárgyában hozott határozata megegyezik a »Népnevelők Budapesti Egyesület«-ének m. számunkban ismertetett javaslatával, azzal a csekély eltéréssel, hogy fenti egyesület a szervezendő ilyen nemű bizottságokat hazánk 6 nagyobb városában nevezetesen: Budapesten, Pozsonyban, Kassán, Kolozsvárt, Temesvárott és Pécsen kívánja felállítani. — Végül

III. A tanítói nyugdíj-törvény revíziója kérdésében, szerkesztett javaslata szintén és pedig szóról-szóra megegyezik a »Népnevelők Budapesti Egyesület«-ének e nemű határozatával — Budapesten 1891. évi aug. 14-én. Az elnök távollétében: **Somlyay József** s. k. alelnök **Velösy Lipót** s. k. jegyző.

*

Az **Alsószaboles-hajdúvidéki ev. ref. egyházmegyei tanítóegyesület**-nek e tárgyakra vonatkozólag következők a megállapodásai:

I. »A tanítók szolg. viszonyainak szabályozása« című tétel az orsz. bizottsági gyűlésben leendő megbeszélés után részleteiben is így, mint általánosságban feldolgozva megvitatás végett még ez év végéig küldessék meg a hazai tanító-egyesületek mindenikének, hogy azt úgy teljesen elkészítve a jövő évi nagygyűlés érdemlegesen letárgyalhassa.«

II. A tanítókat vizsgáló (illetve képesítő) országos bizottságok szervezése tárgyában pedig az alábbi javaslatot terjeszti be: a) Egyházmegyei tanítóegyesületünk külön országos képesítő-bizottságok felállítását nem látja szükségesnek; azonban b) az állami ellenőrzést bármely jellegű tanítóképezdéknél szükségesnek tartja olyan szervezetben, a mint az állami tanítóképezdéknél szokásba levő tankepesítő bizottságok szervezve vannak; és c) a bizottságokban minél nagyobb kör és jog biztosítandó szakférfiak részére.« A nagygyűlés III. tételére vonatkozólag jelen egyesület nem nyilvánít véleményt. — Hajdú-Böszörményben, 1891. évi aug. 7-én **Simon Karoly** s. k. elnök **Szabó Gerzson** s. k. jegyző.

A »Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegyei hivatalos tanítótestület« a nyugdíjtörvény revíziója tárgyában a teljes fizetést kívánja, esetleg még nagyobb áldozatok árán is a tanítóság részéről. K. m. f. Aláírások.

A »Heves-nagy kúnsági ev. ref. tanító-egylet«-nek a nagygyűlés két utóbbi fételére vonatkozó véleményét ezuttal nem ismerethetjük, a mennyiben a t. egyesület csupán a tanítók szolgálati viszonyának szabályozásához szól hozzá úgy általánosságban; míg a másik két tétel egészen érintetlenül hagyja. Reméljük azonban, hogy kiküldött, s fentebb megnevezett képviselői a nagygyűlés alkalmával azokra vonatkozólag is előterjesztendik egyesületük álláspontját.

Végül meg kell még jegyeznünk, hogy a felsorolt tanító egyesületek egyike-másika a nagy gyűlés 4. pontja tekintetében is küldött be határozati javaslatot; miután azonban ez idézett pont tulajdonképen csak i s m e r t e t é s e lesz a közigazgatási törvényjavaslat ama részének, mely különösen a népoktatásra vonatkozik: így hát az ez irányban érkezett vélemények ismertetését — mint szükségtelent — egészen mellőzzük. Különbösen is e kérdés most már tárgytalanná lett mivel az áll. közigazgatás kérdése a törvényhozás asztaláról levétetett.

Ezzel elvégeztük regisztrálását a rendelkezésünkre bocsátott egyesületi véleményeknek; a nagygyűlés ideje rohamosam közeledik, s az ország tanítósága újból fényes bizonyosságát adhatja annak a jeles tulajdonságának, hogy tud lelkesedni, áldozni és összetartani akkor, midőn oly ügyek megbeszélése kerül napirendre, melyek mindannyiunkkal közösek, s melyeknek kivívása tanítói tekintélyünk emelését, anyagi helyzetünk javulását s az iskola intenczióinak előbbrevitelét fogja létrehozni.

Ohajtjuk, hogy azt, a mit a jelenben csak érzünk és remélünk, mindehhez fenyevesben pecsételje meg a közel jövő!

A »Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága nevében
SOMLYAY JÓZSEF, alelnök
KONCSEK LAJOS, titkár.

Egyesületi élet.

A »Délmagyarországi tanítóegylet f. é. július hó 27. 28 és 29-én tartotta meg az évi közgyűlését Temesvárott.

Ezen közgyűlésnek különös fontosságot kölcsönzött azon körülmény, hogy az egylet 25 éves fennállását ünnepelte.

27-én d. u. $\frac{1}{3}$ 5 órakor robogott be a szokatlan hosszú személyszállító vonat a Józsefvárosi pályaudvarba, hol a Rákoczi-induló hangjai üdvözölték a többszáz főre menő vendégsereget. Geml városi főjegyző üdvözölte lelkes szavakban az egylet tagjait, mire S c h e n k Jakab, egyleti elnök mondott köszönetet. Ugyanezen vonattal érkezett a szegedi tanítóegyesület — 130 szem. — F e r e n c z y János vezetése alatt. Ugy a városi főjegyző, mint egyleti elnök a legszívélyesebb üdvözléssel fogadták a testvéregylet tagjait.

Mintegy 6 óra tájban a belvárosi községi fiu iskolában nagyon látogatott választmányi ülés tartatott, melyen a másnapi jubiláris diszgyűlés, valamint a harmadnapi jubiláris közgyűlés tárgysorozata állapított meg.

28-án reggel 8 órakor a városház termében gyűltünk össze, honnan az egyleti elnökség vezetése és az egyleti zászló alatt a székesegyházba vonult az egylet tagjaiból álló impozáns menet, hol N é m e t h Imre, felszen-

telt püspök fényes segédlettel pontifikált és mondotta el a hálaadó isteni tiszteletet.

A szt. mise végeztével a megyeház gyülestermébe vonultunk, honnan számtalan küldöttég ment a város területen tartózkodó dignitariusok meghívására.

S c h e n k Jakab, egyleti elnök utalva az egylet 25 éves működésére rövid de magvas és lelkesült hangon tartott beszéddel megnyitotta a »Dél-magyarországi tanítóegylet« 25-ik azaz jubiláris diszgyűlését.

Következtek az üdvözlések. Az elnök, midőn üdvözölte a vallás és közoktatási miniszter képviselőjét: Molnár temesmegyei főispánt, egyszersmind az egylet nevében köszönetét fejezte ki a nmgt. Miniszter urnak egyletünk iránti meleg érdeklődéséért. M o l n á r főispán a miniszter képviseletében valóságos programbeszédet mondott és hazafias hévtől ragyogó beszédével magával ragadta a diszgyűlést s szünni nem akaró éljen és taps mutatta meg, hogy Delmagyarország tanítószága mennyire együtt érzett a szónokkal.

Dezsöfy temesmegyei püspök képviseletében D o b ó apátkanonok jelent meg, ki az elnök üdvözlése után kézzelfoghatólag bizonyította, hogy a műveltség és vallás mennyire kiegészítik egymást. A fényes fordulatokban gazdag beszédet a jelenlevők lelkesült éljenzéssel fogadták.

N é m e t h Imre fölszentelt püspök az elnök üdvözlése után rövid, de szívhezszóló szavakban kérte egyletünk működésére az Isten áldását. Itt tapasztalhatta Ő Meltósága, mennyire népszerű Ő az egyházmegyében mert szünni nem akaró s újra és újra ki-kitörő, tüntető lelkesedés- és taps viharral fogadtatott rövid beszéde. Üdvözölték még az egylet tagjait: Temesmegye alispánja, Temesvár város polgármestere, a kir. tanfelügyelők, a csongrádmegyei tanítóegylet képviseletében Ferenczy János, az aradvidéki tanítóegylet nevében Simay, a szilágymegyei- s a pécsvidéki tanítóegylet képviselői.

Különösen kiemelendő Simay beszéde, ki visszapillantást vetett a multa, a midőn az ország legnagyobb tanítóegylete német volt s ma már örömmel konstatalhatja, hogy az minden ízében magyarrá lett, nemcsak szívben, de nyelvben is. Az ő kedélyes modorában rámutatott a tanítói állást melyen megalázó 300 frt. minimumra is.

Az üdvözlések után S c h e n k Jakab elnök mondotta el nagyon szépen atgondolt és kidolgozott diszbeszédet, melyben megkapó élénk színekkel festette az egylet 25 éves működését. A remek diszbeszéd általános lelkesedéssel és elismeréssel fogadtatott.

Azután a levélbeli és sürgönyileg érkezett üdvözlések — számszerint v. 50 — olvastattak fel.

Ezzel a jubiláris diszgyűlés befejeztetett s következett a Redout nagytermében rendezett diszebéd, melyről természetesen nem hiányoztak a szokasos felköszöntők sem.

Délután a kiállítást tekintettük meg, mely az általános nyilatkozatok szerint oly jól sikerült, hogy még nagyobb várakozásokat is kielégíthetett.

Este a Gyárvárosban levő sörgyár helyiségeiben műkedvelői előadás s utána táncz következett.

29-én reggel 7 órakor zárt ülés volt, a melyen egyhangulag elhatározott, hogy C s á k y Albin gróf, vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr Ő nmga, egyletünk disztagjává választassék.

8 óraker kezdődött a rendes közgyűlés, melyen Bányai Jakab egyetemi alelnök elnökölt. A napirend elfogadtatván, következett Leng Mihály: »Az iskola és nemzetünk génusza« című tételének előadása.

Maga a cím már magában foglalja a tétel velejét, melyet Lang kartársunk sok gondnal dolgozott ki és valódi ékesszólással adott elő. Nem esoda tehát, ha nem mindennapi tetszésének adott kifejezést a közgyűlés, midőn elismerését valóságos ovációkban nyilvánította. Az előadó javaslata folytán elhatározta a »Délmagyarországi tanítóegylet,« miszerint röpiratban tiltakozik a román sajtó azon rágalmai ellen, mintha a nemzetiségi iskolákban működő tanítók erőszakkal magyarosítanának.

»A szívképzésről« című tételt előadta Die n s t l Emilia tanítónő. Annyi és oly szép sarkigazságot csoportosított előadó remekmű gyöngyház módjára, hogy a bátortalan, elfogultságra mutató előadás daczára is köztetszésben és általános elismerésben részesült. Dienstl kartársnőnknek, ki oly ügyesen kezeli a tollat, jó szívvel ajánljuk, hogy gyakorolja magát a a szép előadásban, mert megvan benne minden kellék ahhoz, hogy elsőrendű értekezőink egyikévé fejlődjék.

»A népiskola államosítása.« Előadta J e c k György.

Jeck kartársunk szükségesnek tartja, hogy összes népiskoláinkat az állam vegye át, mert csak az államosított egységes magyar nemzeti népiskola képes egységes magyar nemzetet nevelni. Az előadástetszéssel fogadtatott.

Az utolsó előadást Schwarz Boris kartársnőnk tartotta a »Boldogságról.« A többi nagyon is komoly tárgy között szinte jól esett kellemesen csevegő ajkokról a boldogság annyiféle fajtát megismernünk, tehát senki sem vehette rossz néven a komolykodóktól, hogy még azok is tetszéssel fogadták fiatal kartársnőnk himes lepke csevegéseit.

A terjedelmes elnöki és pénztári jelentés helyeslőleg tudomásul vétett s Reitter Ferencz egyetemi titkárnak a közgyűlés 250 frt. jutalmat szavazott meg a 25 éves működésről beszámoló emlékkönyv megírásáért.

Ezzel vázlatosan befejeztük volna tudósításunkat s a jubiláris gyűlés alatt a kulisszák mögött történekről nem tartjuk czélszerűnek említést tenni, mert hisz az eredmény olyan, hogy a »Délmagyarországi tanítóegylet« erkölcsi tekintélye és gyűlés alkalmával ismét néhány fokkal emelkedett tagjainak önállóságra valló férfias magatartása következtében: de nem mulaszthatjuk el sajnálkozásunkat ki nyilvánítani a lehető legrosszabb elszállásolás miatt, melyért a felelősség a helyibizottságot illeti, melynek tagjait sehol sem sikerült felfedeznünk.

Isten velünk a viszontlátásra Török-Becsén.

R. F.

Vegyések.

— A tanítói nagygyűlés tagjaihoz. Egyéve mult immár, hogy a hazai tanítók nevezetes emlékü IV. egyetemes gyűlése lezajlott, a Magyarországi Tanítók Országos Bizottságára, mint az általa létesített intézményre, bizván hozott határozatainak végrehajtását, s újabb a tanítóságot általánosan érdeklő kérdéseknek ki-tűzését és szakszerű megvitatását. Az Országos Bizottság kötelességének érzetében f. hó 19- és 20-ára hívta össze az ország tanítóságát ez idei nagy gyűlésre, hogy alkalma nyíljen mindenkinek azon fontos és közérdekű kérdések érdeméhez hozzászólani, melyek ezuttal tárgyalás alá kerülnek. Tudjuk, hogy öröm és lelkesedés vezette mindazokat, kik e felhívásra az ország szívében megjelentek, valamint hogy hiszszük és reméljük, hogy fáradozásaik, nemes ügyszeretetőik nem lesz kárba vesző, s ezuttal hozandó határozataik is méltán sorakozhatnak majd higgadság és komoly megfontolás tekintetéből a magyar tanítóság legközelebbi hozott megállapodásaik közé. Üdvözljük t kartársainkat ez idei nagygyűlésünkön, és kívánjuk hogy a legszebb siker koronázza nemes ügybuzgóságukat!

— **Miniszteri rendelet a tankönyvek ügyében.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter f. évi 33.028. szám alatt a következő rendelet intézte valamennyi kir. tanfelügyelőhöz. — Folyó évi május hó 12 én 15.364. szám alatt kiadott rendeletem kapcsán, az abban foglaltak tárgyában mihez tartás és további eljárás végett a következőkről értesitem a kir. tanfelügyelő urat. — Hogy a magán könyvkiadók eddig használatban lévő kiadványaik kiküszöbölése által rájuk háruló érzékeny károsodástól megóvassanak: imént hivatkozott rendeletemet azzal bővitem ki, hogy a magán kiadók mindazon általánosan engedélyezett tankönyvei, melyek állami és államilag segélyezett községi iskolában eddig már fényleg használatban vannak, ha különben az illető iskolaszék (gondnokság, felügyelő bizottság) azokat állami kiadványokkal felelőre nem kívánja, — ezen iskolákban továbbra is használatban meghagyhatók. — Az állam által kiadott tankönyvek kiküszöbölésével magán kiadványok bevétele állami és államilag segélyezett községi iskolákba, nemkülönbön ilyen jellegű iskolákban szándékolt könyvváltoztatás al-Falmából eddig használatban volt magán kiadványu könyvek helyébe állami kiadványok mellőzésével ismét magán kiadványok használatba vétele ezentúl csak azon esetben lesz megengedve, ha a tankönyv-változtatást, illetőleg állami kiadványok mellőzésével magán kiadványú könyvek választását a helyi viszonyok és az illető iskolai hatóság által kellő indokolás mellett kimutatandó és a kir. tanfelügyelő úr által is elismert didaktikai előnyök ajánlatossá teszik és a behozandó magán kiadvány ára az állam kiadványánál nem magasabb, következésképp a tankönyv-változtatás az iskolázató szülékre, valamint az iskola fenntartó községekre nézve; melyek a népoktatási törvény értelmében a szegénysorsú tanulókat ingyen tankönyvekkel ellátni tartoznak. — nem jár nagyobb megterheléssel. — Kelt Budapesten, 1891. évi augusztus hó 6-án. Gr. C s á k y, s. k.

— **Új iskolák a főváros területén.** A főváros tanköteleseinek szaporodását legjobban bizonyítja azon örvendetes körülmény, hogy a főváros tek. tanácsa szeptember hó 1-jével két új iskola megnyitását határozta el. Egyike ezeknek a VII. kerület külterületének kívánalmait van hivatva szolgálni, s a Zuglóban nyílik meg egyelőre két osztálylyal; vezetésével a főv. tanács J ó k u t h y Sándor főv. tanitót bízta meg. — A másik, mely szintén régóta érzett hiányokat van hivatva pótolni a Zugligetben nyitandó iskola, melynek vezetését a főv. tanács E p e r j e s s y István főv. kartársunkra ruházta.

— **Miniszteri kinevezések.** A vall és közokt. miniszter V a r g y a s n é Petz Vilma okl. polg. iskola tanitónőt a budapesti IV. ker. állami felsőbb leányiskolához rendes tanitónővé nevezte ki. A főv. tanügyi körökben Vargyasné számos ismerőse s tisztelője őszinte örömmel fogadta e kinevezést. Csatlakozunk ez örömhöz mi is s kívánjunk, hogy új hivatalos körében a legnagyobb meglegezés környezze őt. — Z i g á n y Zoltán képezdeji tanári tanfolyamot végzett polg. iskolai tanitót pedig a közokt. miniszter a zsióváralja áll. tanitóképezdejéhez segéd-tanárrá nevezte ki.

— **Legfelsőbb elismerés.** Király ő felsége G e r l ó c z y Károly ő nagyságát Budapest főváros érdemes első alpolgármesterét a közügyek terén szerzett bokros érdemei elismerésül azzal tüntette ki, hogy részére díjmentesen a kir. tanácsosi czímet adományozta. A legmagasabb elismerés igaz örömet szerzett érdemes alpolgármesterünk minden tisztelői körében, a kikhez nem utolsó helyea tartozik a főv. tanitósága is.

— **Lapunk** e száma az orsz. bizottság ülésére való tekintettel két nappal előbb jelent meg. A következő szám rendes időben fog megjelenni.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

L. V. **Keszthely** Leveletet vettük. Távolaradásodat őszintén sajnáljuk mindenki. Az ismerősök velünk együtt szives üdvözlötüket küldik. — J. Gy. **N-Szt.-Miklós.** A tanitóság igaz érdekeit komoly megfontolással s férfias nyíltsággal szolgálni volt és lesz czélja mindig e lapnak. Nincs hatalom, nincs érdek, mely bennünket az igaz utról le tudna téríteni. Köszönjük az elismerő szavakat, de hát mi csak kötelességét teljesítettünk. — B. J. **Földvár.** Az anyag már együtt volt e számra, midőn a levél megjött. A következőben teljesíteni fogjuk a kérelmet.

Budapest.

34. szám.

1891. augusztus 20.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

A HAZAI TANÍTÓK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE

XXVI. évfolyam.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SOMLYAY JÓZSEF.

KIADÓ:

LAMPEL RÓBERT.

(WODIANER F. ÉS FIAI.)

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz (Budapest, I. ker., Alkotás-
utca 19. sz.); előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz, LAMPEL RÓBERT
(Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedéséhez, Budapest, Andrásy-ut 21. sz.
küldendők.

BUDAPEST, 1891.

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

csász. és kir. udv. könyvkereskedés kiadása.